

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

114. An Beneficiarius, qui non recitavit, si altero die recitet, & suppleat
omissum, excusetur à restitutione fuctuum? Et quid, si prædictum pensum
Officij omissum, v.g. hodie, recitet post duos aut ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

debito ratione Sacerdotij, vt hac ratione Sacerdotem negligentem ad obseruationem præcepti Ecclesiastici suauiter inducteret. Pari modo si quis sapius solitus Horas negligere, ad quas ratione ordinis tenetur, voueret Deo se imposterum eas semper lecturum, censeretur solum votum suum extendisse ad Horas titulo ordinis debitas. Idem dicendum de eo, qui antea habens votum singulis diebus Horas Canonicas legendi, postea suscipit Ordines Sacros, vel beneficium. His enim & voto, & præcepto Ecclesiæ semel dumtaxat recitando satisfaciunt, quia præceptum Ecclesiæ per opus alio titulo debitum impleri potest, vt constat. In dubio autem, tam votum, quam Sacramentalis Pœnitentia, intelligitur de opere, non debito. Quæ omnia valde notanda sunt; & illa inuenies etiam apud Bonartium loco citato, cap. 5. num. 17.

6. Nota tertio; quod ille, qui beneficium accepit, cum onere soluendi alteri omnes fructus in pensionem, tenetur Diuinum Officium recitare; quia sponte sua, & voluntarie acceptauit beneficium cum onere soluendi omnes fructus, ac proinde ex pacto tacito obligatus est ad illius beneficij administrationem, ergo etiam ad recitandum Diuinum Officium, cum hæc sit vna ex potissimis partibus illius administrationis. Consequenter est manifesta; quia vnusquisque ex iustitia tenetur implere pacta, & promissa, nec Papa sic conferens ei beneficium, intendit auferre ab eo hoc onus, nec ipse potest sua voluntate se ab eo liberare, cum sit intrinsecum ipsi beneficio. Confirmatur, quia beneficium non debet defraudari recitatione officij, sed in hoc casu non tenetur recitare pensionarius; ergo habens titulum, cum ipse sit beneficiarius. Ita Medina, *Cod. de oratione, quest. 7.* Nauarrus *c. 7. de oratione, n. 30. corollar. 2. c. 20. n. 15. & cap. 21. num. 12. & in Manuali, c. 25. num. 104.* Rodriguez *part. 1. sum. c. 141. n. 4. concl. 3. vers. Quinto.* Graffius *part. 1. de off. lib. 2. cap. 50. num. 17.* Zerola *verb. beneficium, §. 4. dub. 4.* Azorius *p. 1. lib. 10. cap. 49. §. fin.* Suarez *tom. 1. de Religione, lib. 4. de Horis Canonis, c. 20. d. 2. num. 2.* Ad hanc sententiam accedit Paludanus in *4. dist. 113. quest. 5. artic. 1. concl. 4. fin.* vbi ait Si distributiones non percipit, nec præbendæ emolumentum ad præsens, sed recipere expectat in futurum, est autem receptus in Canonicum, verum beneficium habet, vnde & obligatus est ad officium, quia vocem in Capitulo habet, & statum in Choro. Idem dicit doctus Turrecremata *cap. 1. dist. 91. num. 19.*

7. Nota quarto, quod si ablatio fructuum beneficij non est perpetua, sed pro aliquo tempore etiam si violenta, & iniusta, & sine spe recuperationis, non sufficit ad excusandum ab obligatione recitandi Officium. Ratio est, quia si beneficiarius per furtum, vel rapinam priuatur fructibus beneficij, non propterea excusandus est ab administratione beneficij; neque si sit Curatus ab administrandis Sacramentis: ergo neque ab onere recitandi Officium, quod non minus est per se coniunctum beneficio. Præterea, si per sterilitatem temporum, beneficium aliquibus annis nullos redderet fructus, non idcirco excusandus esset beneficiarius à recitatione Officij; nam si contingat vberiores, vel duplo maiores esse fructus vnus anni, non propterea maius onus suscipit. Ratio à priori est quia inter beneficiarium, & Ecclesiam hoc iustissimum pactum tacite interuenit, vt sicut ipse ratione beneficij ius habet ad omnes eius fructus, quotquot illi fuerint, ita etiam recipiat in se onera beneficij, tanquam propria, & pericula saltem ordinaria, & moralia, vt interdum fructus minuantur, vel auferantur: ergo, licet pro aliquo tempore iniuste priuatur fructibus beneficij, non idcirco statim

potest licet Officium suum deserere, & Horas Canonicas omittere. Ita Vgolinus *p. 1. de off. io. Episcopi, fol. 68. & 70.* Naldus *in summa, verb. Officium, n. 1.* expressè Suarez *tom. 2. de Relig. lib. 4. de Horis Canon. c. 20. n. 15.* Filliucius *tom. 2. tract. 23. c. 5. q. 7. d. 1. n. 162.*

RESOL. CXIII.

An beneficiarius, qui alio die supplet defectum in recitatione commissum, liberetur ab onere restitutionis? Ex p. 2. r. 1. Ref. 24.

§. 1. **A**ffirmatiue respondet Molfesius in *summa tom. 1. tract. 5. c. 5. n. 17.* & hanc sententiam probabiliter esse existimat Bonacina *de Horis Canonis, disp. 1. quest. 5. punct. 2. n. 3.* quia in tali casu reperdit æquale. Secundo, quia Capellanus qui ratione Capellanix hodie tenetur celebrare, si alio die celebret, ad nullam restitutionem tenetur; ergo neque beneficiarius qui alio die Officium supplet. Sed contrariam sententiam tenet Heniiguez *lib. 4. cap. 13. num. 2.* & alij communiter. Et ratio est, quia Pius V. in Bulla asserit, eum qui non recitat suo tempore, non facere fructus suos; deinde beneficiarius non recitans Horas Canonicas, ipso facto, & absque alia iudicis declaratione incurrit pœnam restitutionis fructuum; sed nemo potest propria autoritate eximere se à pœna, quam contraxit. Ergo, &c.

3. Nota etiam, quod male à Molfesio, & Bonacina citatur Suarez *de Relig. tom. 2. lib. 4. c. 19. n. 1.* & Filliucius *tom. 2. tract. 23. cap. 10. num. 307.* pro affirmatiua sententia; nam loquuntur de restitutione fructuum faciendâ à beneficiario pro omissione Horarum in primis sex mensibus, de quibus non loquitur Pius V. in Bulla, vnde de hac quaestione in sequenti Resolutione dicitur.

RESOL. CXIV.

An Beneficiarius, qui non recitauit, si altero die recitet, & supplet omissionem, excusetur à restitutione fructuum?

Et quid, si predictam pensam Officij omissionem, hodie, recitet post duos, aut tres menses, aut aliud tempus, imò si recitet ante tempus?

Et an stando in opinione affirmatiua talis obligatus possit restitutionem facere in eadem specie actionis, nisi in recitatione eiusdem Officij omisi, an vero possit satisfacere per alios preces æquales, v. g. per miragram Reservarium, Psalmos penitenciales, vel per Sacrificium Missæ, &c.

Et notatur, quod si in singulis Horis vnus diei quid leue omittitur, quod simul sumptum grauem materiam constituat, ex eo non obligatur Beneficiarius ad restitutionem, neque etiam si omittat partem notabilem vnus Hora. Ex p. 9. r. 9. & Mlt. 4. Ref. 24.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docet nouissimè Quintanadueñas in *Theol. moral. tom. 1. tract. 8. sing. 6. num. 11.* qui citat Suarez, Ledesimam, Heniiguez, Molfesium, & Filliucium. Tum quia reperdit æquale, tum quia Capellanus, qui vno die tenetur ex onere Capellanix celebrare, si alio die celebret, non tenetur pro se loquendo restituere; ergo neque qui officium alio die recitat. Ad rationes dubitandi respondeo, admitendo, quod Capellanus, qui semel omittit, non satisfacit præcepto recitationis, sed satisfacit oneri contracto alio die recitando.

quando? hac enim non est affixa diei, in quo recitanda erant. In Missa vero audiente, & in ieiunio, cum non detur restitutio, sed præcepti adimpletio diei alligata, non potest hac in alium diem transire. Sed animadvertens oportet, idem omnino dicendum esse, si penitium omisium v. g. hodie, recitet post duos, aut tres menses, aut aliud tempus, immò et si recitet ante tempus, in quo recitandum erat, solvens anticipata solutione. Ita ille.

2. Sed ego olim contrarium docui, & nunc iterum doceo, & me citato, docet Pellizzarius in *Man. Regal. tom. 1. tract. 5. cap. 8. sect. 4. num. 221.* & etiam me citato. Escobar à Corro, *tract. de Horis Canonicis, cap. 5. §. 4. n. 10.* Tum ex Concilio Lateranensi, & Bulla Pij V. in quibus habetur, eum, qui non recitat in tempore Officium, non facere fructus suos; tum quia obligatio recitandi est alligata diei, & transit cum ipsa die, adeoque non potest suppleri alio die, in v. et tali suppletione immunitas restitutionis oblinetur; tum quia Beneficiarius, hoc ipso quod non recitat, abque alia iudicis declaratione incurrit penam restitutionis fructuum: nemo autem potest de extimere à pena modo dicto contracta per legem Superioris.

3. Venit, an opinio affirmativa sit probabilis, Bonacini affirmat: sed Peticus de *Horis Canonicis, cap. 1. dub. 18. num. 7.* putat post Concilium Lateranense, & Bullam Pij V. nullo modo talem sententiam subire posse, vt nouissime Pater Pellizzarius, vbi supra, probat Suarez à P. Quintanaduenas, & Bonacina adductum, loquutum fuisse in terminis iuris naturæ, seu iure positiuo: & idè, hoc statim, an opinio affirmativa sit probabilis, modò viris doctis indicandum relinquo.

4. Non desinam tamen in defensionem Patris Quintanaduenas adducere verba Garciae in *summa tract. 2. dist. 8. dub. 1. punct. 3. n. 12.* qui dixit. *Esta opinion de res, como por su autoridad, y la de los Doctos Doctores, como por su razon no se puede censurar por improvable y puede seruir de consuelo, y aprovecharse a la algun beneficiado quando no tiene que responder por averjio gastado, o porque le hara falta.* Ita ille.

5. Sed alia difficultas est, stando in opinione affirmativa, an si quis v. g. elegisset prædictum modum spiritualis restitutionis, obligatus fuisset restitutionem facere in eadem specie actionis, id est, in recitatione eiusdem Officij omisii: an verò potuisset satisficere per alias preces æquales prudenti arbitrio, vt per integrum Rosarium, vel sacrificium Missæ, vel alios repetitum, pro illa intentione.

6. Ratio dubitandi est; quia si consideremus iustitiam rigoris, videtur necessarium reddere idem opus in specie: nam mercenarius conductus ad fodendum in vinea, non satisfaceret aliud opus, suo arbitrio faciendo, etiam in Domini utilitatem. Ad hoc dubium respondet P. Suarius, prædictum non tenentem facere restitutionem in eadem specie; quia quando creditor moraliter, & rationabiliter præsumitur acceptare, sufficit æquivalens compensatio, licet non sit in eadem materia, sed ita præsumitur in præsentem casu, quia spiritualis fructus ab Ecclesia interitus potest esse æqualis, vel maior in alio genere spiritualis compensationis; vnde illa, quasi materialis dimensitas non videtur impedire condignam satisfactionem. Et idè Garciae, loco citato, num. 15. sic ait: *Pero preguntara alguno, estando en la opinion contraria, de que se puede suplir la omission del rezos quanto a la restitucion de frutos con rezos otro tanto, si ha de ser esto forzosamente en officio Divino, o si basta que sea en Rosarios; y Psalmos Penitenciales, de qual, o otras cosas guardando y igualdad ad arbitrium*

boni viti. Respondet Suarez vbi supra, num. 1027. *le sigue Luys de San Juan duda 3. que no es necesario, sino que podrá ser en otras cosas de las dichas: porque quando se presume moralmente hablando, que el acreedor está contento, y se dara por pagado, con que le den equivalente de la deuda; aunque no sea en la propria especie puede hazerse, en este caso se presume esto de la Iglesia que es el acreedor. Luego bastara la equivalencia, mayormente quando es mayor compensacion: y confirmase con el finis del voto, el qual se cumple con cosa equivalente.*

7. Nota tamen contra Escobar, loco citato, n. 14. quod si in singulis horis vnus diei; quid leue omititur, quòd simul sumptum grauem materiam constituat, non obligat Beneficiarium ad restitutionem. Et ita probabiliter, me citato, tenet Pellizzarius vbi supra, n. 213. & me etiam citato Trullench num. 12. Sicut etiam non tenetur Beneficiarius restituere si omitteret partem notabilem vnus hora. Ita me citato Pellizzarius. Et licet Escobar num. 12. contrarium teneat, probabilem tamen esse nostram sententiam fatetur.

Sup. hoc infra in Refol. 117. §. Notandum in principio, & in aliis eius annot.

Super hac notabili parte infra in Ref. 119. & in aliis eius primæ not.

RESOL. CXV.

An Beneficiarius si intra annum per octo vel decem dies omisit Officium, teneatur ad restitutionem? Ex p. 2. tr. 12. Ref. 34.

§. 1. Aliqui respondent negativè, & ita nouissimè, docuit Ioan. de la Cruz in *directi. consil. part. 1. præc. 3. art. 3. dub. 6. conclus. 3.* vbi licet asserit: Beneficiarij, si intra annum omitant recitare per decem dies nihil restituant, quia sunt serui liberalissimi Domini, qui multo minus, quàm domini temporales, ad pauca attendit. Et ita explicandus est motus Pij V. Ita ille qui citat Medinam Salmanticensem, & Lopez: Ortiz verò in *sum. cap. 3. n. 22.* extendit hoc ad vnum, vel alterum diem. Sed an opinio supradictorum DD. non obstante Bulla Pij V. sit probabilis, iudicio aliorum remitto: nam illam tanquam minus probabilem noluit admittere nouissimè Syluius in 2. 2. *quest. 83. art. 13. concl. 4.*

Sup. hoc in Refol. seq. & supra ex Refol. 5. lege eius §. 1.

RESOL. CXVI.

An in obligatione restituendi fructus pro omissione Horarum Canonicarum detur paritas materia? Ex part. 5. tr. 5. Ref. 24.

§. 1. Affirmatiuè respondet Ioannes Henriquez in *comped. cas. mor. cap. 29. numer. 30.* vbi sic ait: *Si el tiempo en que no se ha rezado, ansida ocho dias en el spacio de todo vn año, no ay obligacion de restituyr cosa alguna, como probablemente lo afirman algunos Doctores, porque ningun hombre principal, y prudente priua del salario al criado, que en vn año falta ocho dias de seruirle, aunque otros Doctores no se alargan mas de a dos, & tres dias en vn año. Et Sotus de iust. lib. 10. q. 5. art. 5. Medina in summa lib. 1. capite 14. §. 11. Lopez in instrum. tom. 1. cap. 245. & tom. 2. cap. 105. Vega in summa part. 1. c. 36. cas. 1. & 2. cap. 128. cas. 18.* quos refert Garciae de beneficiis, tom. 1. part. 3. cap. 1. numer. 27 affirmant omittentem vno, vel altero die horas Canonicas, excusati à restitutione, quod probabile putat Filliucius tom. 2. tract. 23. cap. 10. *quest. 8.*

Sup. hoc in Ref. præc. citata, & vide alium §. eius not.

2. Sed hanc sententiam non approbat Oliuerius Bonartius de *Horis Canon. lib. 2. cap. 11. num. 15.* & Calftrus Palaua tom. 1. *dist. 2. punct. n. 4.* quia exprèsse contra

LA N A E
H N I A
I I L I V V
E I I I